

abfunde conuictur eo tempore nonam hora noctis esse potuisse... THEO. Scripserunt autem hunc titulum, scilicet causam propter quam crucifixus est, quasi vituperantes eius opinionem qui Regem seipsum faciebat...

Βασιλευς εουμουλων

Lib. 3. c. 16.

tes hunc locum, pluralem numerum pro singulari posuisse... THEOPHY. Vel duo a principio conuictiabantur ei: deinde vnus cognoscens ipsum innocentem, increpat alterum blasphemamantem... BEDA: Clarissimum lumen mundo retraxit radios suos...

Lib. 2. c. 17.

g GLO. Postquam narravit euangelista passionem, & mortem Christi, nunc profequitur de his que post mortem dñi contigerunt... HIERO. Velū tēplū scindit. i. cōlū aperitur. THEO. Scissum est etiā velū inuente Deo, q̄ spiritus sancti gratia a tēplo recedit, & scindit vt sanctas videtur ab oibus visenda essent...

Cap. 13.

παρὰ τὸν Ἰησοῦν

quidem in tumultis animas autem secreta in pace cū domino post bona opera oportet quiete, donec octava ætate etiam corpora ipsa resurrectione glorificata cum animabus incorruptionem accipiant... nobilis decurio, qui & ipse erat expectans regnum Dei. Et audierit introiuit ad Pilatum, & petit corpus Iesu...

Car. an. S. Tho. Christianos

Christianos, ut baptizetur, quod significat nomen Pilati. i. mallea toris. i. qui domat ferreas gentes, ut regat eas in virga ferrea, & peccati sacrificium quod donatur penitentibus in fine vitium, & cor de mundo, & peccatis mortuo inuoluit munimine fidei stabilitate, operculo spei per opera charitatis concludit. Finis enim precepti est charitas, aspicientibus a longe electis, qui sunt stelle maris, qui si fieri potest scandalizabuntur etiam electi.

CAP. XVI.

IERO. Post sabbatum tristitia fuerit, quae primatum in diebus tenet, luce prima eo luce scete, & dno in eo cu triumpho resurgente. vnde dicitur: Et cu tras fab. Mar. Magda. & Ma. Ia. & Sa. em. aro. vt ve. vn. Iesum. J. G. L. O. Religio. n. mulieres sepulto dno cu licuit. operari. vsque ad Solis occasum vnguenta paraerunt, vt Lucas dicit. Et quia pra angustia tps non poterat explere, mox transacto sabbato. i. occidente sole, vt operandi licentia redit, festinauerunt emere aromata, sicut Marcus dicit hic, vt venientes mane vngerent corpus Iesu, neque vesperae sabbati praecipiente iam noctis articulo monumentum adire valuerunt. vnde sequitur: Et valde mane vna sabbatorum veniunt ad monumentum, orto iam Sole. Et dicebant ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio

Ho. eu. 21.

Lib. 3. c. 24.

ante petram, qua excisa locus factus fuerat sepulturae, vt ipsum viderint in eodem spatio. sedentem a dextris, quem dicit Marcus. THEOPHY. Quidam autem dicunt, quod alia fuerunt mulieres, quae dicuntur a Mattheo, aliae quae a Marco, sed Maria Magdalena sequebatur omnes feruendam festinationem habens, & ardentem affectum. SEVER. Introierunt ergo mulieres ad sepulchrum, vt conspicerent. Christo, Christo confurgente de sepulchro, vident iuuenem vt cernerent nostrae resurrectionis etatem, quia nescit resurrectio senectutem, & vbi nasci morique nescit, ibi aetas, nec admittit detrimenta, nec indiget incrementis. vnde iuuenem, non senem, non infantem: sed iucundam etatem vident. BEDA. Vident autem iuuenem sedentem in dextris, id est Meridianam partem loci illius, vbi positum erat. corpus enim quod supinum iacens, caput habebat ad Occasum, dextram necesse erat habere ad Austrum. GREGO. in Homil. Quid autem per sinistram, nisi vita praesens? Quid vero per dextram, nisi vita perpetua designatur? Quia igitur Redemptor noster iam praesentis vitae corruptionem transierat, recte angelus qui noster re perhenem eius vitam venerat, in dextra sedebat. SEVER. Vident etiam iuuenem sedentem a dextris, quia resurrectio recipit nil sinistrum. Vident etiam cooperunt stola candida. Stola ista non est ex mortali vellere, sed ex virtute vitali splendens celsi lumine, non colore terreno, dicente Propheta: Amicus lui mine sicut uestimento, & de iustis: Tunc iusti fulgebunt sicut sol. GREGO. in Homil. Vel stola candida cooperunt apparuit, quia festiuitatis nostrae gaudia nunciavit, candor etenim vestis, splendorem nostrae denunciat solemnitatis. HIERONY. Vestis etiam candida vera luxuria est hoste depulso, regnoque adepto, rege pacis quaesito & inuento, & nunquam dimisso. Hic igitur iuuenis formam resurrectionis timentibus mortem ostendit. Quod autem obtulerunt, id est quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae praeparauit Deus diligentibus se. Sequitur: Qui dicit illis: n. ex. pa. GREGO. in Homil. Ach dicat: Pauca sunt illi qui non amant aduentum supernorum ciuium. pertimescant qui carnalibus desideris praesens, ad eorum societatem pertingere se posse desperant. vos autem cur pertimescitis, quae vestros conciuies videtis? HIERO. Non. n. est timor in charitate. Quid expauescerent, quae inueniunt quem quaesierunt? GREGO. in Homil. Sed iam quid angelus subiungit audiamus: Iesum quaeritis Nazarenum. Iesus latino eloquio salutaris, id est Saluator interpretatur. at vero tunc multi Iesus dici poterant, nec tamen substantialiter, sed nuncupatiue: ideo & locus subiungitur, vt de quo Iesu dictum sit manifestetur, Nazarenum. Et causam protinus subdit: Crucifixum. THEO. Non enim erubescit cruce, in hac namque salus hominum est, & beatorum principium. HIERO. Radix autem amara crucis euauit. Flos vitae cum fructibus erupit, id est qui iacuit in morte, surrexit in gloria. vnde addit: Surrexit non est hic. GREGO. in Homil. Non est hic dicitur per praesentiam carnis, qui tamen nunquam deest per praesentiam maiestatis. THEO. Et quasi dicit: Vultis certificari de eius resurrectione subdit: Ecce locus vbi posuerunt eum. Propter hoc enim & reuoluerat lapidem, ut locum ostenderet. HIERO. Ostenditur autem immortalitas mortalibus ad gratiarum actionem debitam, vt intelligamus quid fuerimus, & sciamus, quid futuri erimus. Sequitur: Sed ite dicit. eius, & Pe. q. p. vos in Gali. Mulieribus dicitur vt nuncient Apostolis, q. p. mulierem mors annuata est, p. mulierem vita resurgens. Dicit aut specialiter: Et Petro, quia se indignum iudicauit discipulatu, cum ter negauit magistrum, sed peccata praeterita non nocent, q. non placet. GREG.

monumenti? & respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris cooperunt stola candida, & obtulerunt. Qui dicit illis: Nolite expauescere, Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum, surrexit non est hic. Ecce locus vbi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis

ante petram, qua excisa locus factus fuerat sepulturae, vt ipsum viderint in eodem spatio. sedentem a dextris, quem dicit Marcus. THEOPHY. Quidam autem dicunt, quod alia fuerunt mulieres, quae dicuntur a Mattheo, aliae quae a Marco, sed Maria Magdalena sequebatur omnes feruendam festinationem habens, & ardentem affectum. SEVER. Introierunt ergo mulieres ad sepulchrum, vt conspicerent. Christo, Christo confurgente de sepulchro, vident iuuenem vt cernerent nostrae resurrectionis etatem, quia nescit resurrectio senectutem, & vbi nasci morique nescit, ibi aetas, nec admittit detrimenta, nec indiget incrementis. vnde iuuenem, non senem, non infantem: sed iucundam etatem vident. BEDA. Vident autem iuuenem sedentem in dextris, id est Meridianam partem loci illius, vbi positum erat. corpus enim quod supinum iacens, caput habebat ad Occasum, dextram necesse erat habere ad Austrum. GREGO. in Homil. Quid autem per sinistram, nisi vita praesens? Quid vero per dextram, nisi vita perpetua designatur? Quia igitur Redemptor noster iam praesentis vitae corruptionem transierat, recte angelus qui noster re perhenem eius vitam venerat, in dextra sedebat. SEVER. Vident etiam iuuenem sedentem a dextris, quia resurrectio recipit nil sinistrum. Vident etiam cooperunt stola candida. Stola ista non est ex mortali vellere, sed ex virtute vitali splendens celsi lumine, non colore terreno, dicente Propheta: Amicus lui mine sicut uestimento, & de iustis: Tunc iusti fulgebunt sicut sol. GREGO. in Homil. Vel stola candida cooperunt apparuit, quia festiuitatis nostrae gaudia nunciavit, candor etenim vestis, splendorem nostrae denunciat solemnitatis. HIERONY. Vestis etiam candida vera luxuria est hoste depulso, regnoque adepto, rege pacis quaesito & inuento, & nunquam dimisso. Hic igitur iuuenis formam resurrectionis timentibus mortem ostendit. Quod autem obtulerunt, id est quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae praeparauit Deus diligentibus se. Sequitur: Qui dicit illis: n. ex. pa. GREGO. in Homil. Ach dicat: Pauca sunt illi qui non amant aduentum supernorum ciuium. pertimescant qui carnalibus desideris praesens, ad eorum societatem pertingere se posse desperant. vos autem cur pertimescitis, quae vestros conciuies videtis? HIERO. Non. n. est timor in charitate. Quid expauescerent, quae inueniunt quem quaesierunt? GREGO. in Homil. Sed iam quid angelus subiungit audiamus: Iesum quaeritis Nazarenum. Iesus latino eloquio salutaris, id est Saluator interpretatur. at vero tunc multi Iesus dici poterant, nec tamen substantialiter, sed nuncupatiue: ideo & locus subiungitur, vt de quo Iesu dictum sit manifestetur, Nazarenum. Et causam protinus subdit: Crucifixum. THEO. Non enim erubescit cruce, in hac namque salus hominum est, & beatorum principium. HIERO. Radix autem amara crucis euauit. Flos vitae cum fructibus erupit, id est qui iacuit in morte, surrexit in gloria. vnde addit: Surrexit non est hic. GREGO. in Homil. Non est hic dicitur per praesentiam carnis, qui tamen nunquam deest per praesentiam maiestatis. THEO. Et quasi dicit: Vultis certificari de eius resurrectione subdit: Ecce locus vbi posuerunt eum. Propter hoc enim & reuoluerat lapidem, ut locum ostenderet. HIERO. Ostenditur autem immortalitas mortalibus ad gratiarum actionem debitam, vt intelligamus quid fuerimus, & sciamus, quid futuri erimus. Sequitur: Sed ite dicit. eius, & Pe. q. p. vos in Gali. Mulieribus dicitur vt nuncient Apostolis, q. p. mulierem mors annuata est, p. mulierem vita resurgens. Dicit aut specialiter: Et Petro, quia se indignum iudicauit discipulatu, cum ter negauit magistrum, sed peccata praeterita non nocent, q. non placet. GREG.

GREG.

GREGOR. in Hom. Si autem hunc Angelus non nominatum exprimeret qui Magistrum negauerat, venire inter discipulos non auderet. vocatur ergo ex nomine ne desperaret ex negatione. AVGVSTIN. de Consen. Euange. Quod autem dicit: Praecedet vos in Galilaam. Ibi eum videbitis sicut dixit vobis. Viderit hoc sonare, quod Iesus non erat demonstraturus se discipulis post resurrectionem nisi in Galilaam, quam demofstrationem nunc ipse Marcus commemorauit. Quod enim dicit: Mane prima sabbati apparuit Mariae Magdalene. post hoc duobus euntibus in villam, factum est in Hierusalem ipso die resurrectionis: deinde venit ad vltimam manifestationem, quam factam scimus in monte Oliueti non longe a Hierusalem. Numquam igitur commemorat Marcus impletum quod ab Angelo praenunciatum esse testatur. Mattheus vero nullum alium locum omnino commemorat, vbi discipuli postquam surrexit viderint Dominum, nisi in Galilaam secundum Angeli praedictionem. Sed cum non sit expressum quando id futurum esset, vtrum primum antequam alibi esse visus esset: idque ipsum quod discipulos Mattheus dicit esse in Galilaam in monte, non exprimit diem nec narrationi ordinem non adueratur quidem Mattheus narrationibus caeterorum: sed dat eis intelligendi aequae accipiendi locum. Verum tamen, quod Dominus non ibi primum se demonstraturus erat: sed in Galilaam, vbi postea visus est, se videndum mandauit, quantum fidelem facit intentum ad quaerendum in quo mysterio discipulum intelligatur. GREGO. in Hom. Galilaam namque transmigrationem interpretatur. iam quippe redemptor noster a Passione ad Resurrectionem, a morte ad vitam transmigrauerat, & nos resurrectionis eius gloriam post laci videbimus, si modo a virtus ad virtutum celsitudinem transmigramus. Qui ergo in sepulchro nunciatur in transmigratione ostenditur, quia is qui in mortificatione carnis agnoscentia in transmigratione mentis videtur. HIERONY. Breuis ergo sententia in syllabis, sed ingens in quantitate promissio. Ibi est gaudij nostri fons & salutis aeternae origo praeparata. Ibi congregantur dispersiones, & sanantur contriti corde. Ibi inquit eum videbitis, sed non sicut vidistis. AVGVSTIN. de Consen. Euange. Significatur etiam, quod gratia Christi de populo Israel erit transmigrationis ad gentes, a quibus Apostoli nullo modo predicantes suscipiebant, nisi eis viam Dominus in eorum cordibus praeniciens praeparasset. & hoc est: Praecedet vos in Galilaam, ibi eum videbitis, id est ibi membra eius inuenietis. Sequitur: Et illi exeuntes, fugerunt de monumento. Inuaerat enim eas tremor & pavor. THEOPHY. Id est stupor propter visionem Angeli & admirationem Resurrectionis. SEVER. Angelus quidem sedet in monumento, de monumento fugiunt mulieres, quia ille de celesti substantia confidit, turbantur iste de conditione terrena. Sepulchrum, qui mori non potest, timere nescit, mulieres autem & de praesenti facti tremunt, & sepulchrum vt mortales adhuc mortaliter expauescunt. HIERONY. Hoc etiam dicitur de futura vita in qua fugiet dolor & gemitus. Imitantur enim mulieres ante resurrectionem omniaque faciunt, post resurrectionem fugientes mortem & pauorem. Sequitur: Et nemini quicquam dixerunt. Timebat enim? THEOPHYLVS. Aut propter Iudaeos, aut timore visionis detentae tacebant hoc quod audierant. AVGVSTIN. de Consen. Euange. Quae autem potest quemadmodum hoc dicat Marcus, cum dicat Mattheus: Et exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nunciare discipulis eius, nisi intelligamus ipsorum Angelorum nemini ausas fuisse aliquid dicere, id est respondere ad ea quae ab illis audierant, aut certe custodibus quos iacentes viderunt. nam illud gaudium quod Mattheus commemorat, non repugnat timori de quo Marcus dicit: Debuit enim vtrumque in illarum animo factum intelligere, etiam si Mattheus de timore non diceret. Cum vero & ipse dicat: Exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno. nihil ex hac re quaestiones remanere permittit. SEVER. Signanter etiam dicitur, quod nemini quicquam dixerunt, quia mulieribus audire, non loqui datum est, dicitur non docere.

b AVGVSTINVS. de Consen. Euange. Iam post Resurrectionem quemadmodum apparuit Dominus consideran-

dum est. Dicit enim Marcus: Surgens autem mane prima Sabbati apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem daemona. BEDA: Hec apparuit quomodo & vbi facta sit, Ioannes plenissime docet. Surrexit autem Dominus mane de monumento, in quo sero iam factus erat depositus, vt adimpleretur illud Psalms: Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum letitia. THEOPHY. Vel aliter: Quod dicitur. Surgens Iesus, ibi puerua, deinde dicitur: Mane prima Sabbati apparuit primo Mariae Magdalene. GREGOR. in Hom. Vt enim Sampson media nocte non solum de Gaza exiit: sed etiam portas tulit, sic & redemptor noster ante lucem resurgens non solum liber de inferno exiit, sed ipsa etiam inferni claustra destruxit. De Maria autem hic Marcus septem daemona eiecit fuisse testatur, & quid septem daemona, nisi vniuersa vitia significant? quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur, recte septenario numero vniuersitas figuratur. THEOPHY. Septem ergo daemona Maria habuit quae vniuersis vitijs plena fuit, aut septem daemona septem virtutibus spiritus contrarios dicit, vt spiritus absque timore absque sapientia, absque intellectu, & quae cumque alia donis Spiritus sancti opponuntur. HIERONY. Eia autem de qua eiecerat septem daemona primo ostenditur, quia Meretrices & Publicani praecedent synagogam in Regno Dei, vt laetio praecessit Apostolos. BEDA: In principio etiam mulier inducitur culpa: viro fuit, nunc quae mortem primo gustauit, Resurrectionem primo videt, ne perpetui reatus apud viros opprobrium sustineret. & quae viro culpam transfuderat, transfudit & gratiam. Nam sequitur: Illa vadens nunciavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus. HIERONY. Flent & lugent, qui nondum viderunt, sed non post multum consolabuntur. Beati enim qui lugent nunc, quoniam ipsi consolabuntur. BEDA. Recte autem haec mulier, quae letitiam Dominice resurrectionis prima nunciavit, a septem daemona curata esse memoratur, ne quisquam digne penitens de admissorum venia desperaret, & vt vbi abundauit peccatum superabundasse & gratia monstraretur. SEVERI. Nunciat autem Maria: sed iam non femina sed Ecclesiam gestans, vt supra sicut femina tacebat, hic in Ecclesia & nunciat & loquatur. Sequitur: Et illi audientes quia viueret & visus esset ab ea, non crediderunt. GREGOR. in Hom. Quod resurrectionem Dominicam discipuli tarde crediderunt, non tam illorum infirmitas quam nostra, vt ita dicam futura firmitas fuit. Ipsa namque Resurrectio illis dubitanti per multa argumenta monstrata est, quae dum nos legentes agnoscerimus, quid aliud quam de eorum dubitatione solidamus? Sequitur: Post haec autem duobus ex his ambulanti bus ostensus est in alia effigie euntibus in villam. AVGVSTIN. de Consen. Eu. De istis duobus quorum vnus erat Cleophas. Lucas totum narrat, sed Marcus hic breuiter perstringit. Castellum quippe illud de quo Lucas loquitur, non absurdum accipimus etiam villam potuisse appellari. & in codicibus quidem Graecis magis agrum inuenimus quam villam. Agri autem nomine non castella tantum, verum etiam municipia & Coloniae solent vocari extra ciuitatem, quae quasi caput & mater est caeterarum. Quod autem ait Marcus eius in alia effigie Dominum apparuisse, hoc Lucas dicit, quod eorum oculi tenebantur, ne agnoscerent eum. Oculis enim eorum acciderat aliquid quod ita manere permittit, sed ad fractionem panis. SEVERI. Nemo autem putet Christum sua Resurrectione sui vultus effigiem commutasse: sed mutatur effigies dum efficitur ex mortali immortalis, vt hoc sic acquiri vultus gloriam, non vultus substantiam perdidisse. Duobus autem visus est, quia duobus populis, id est gentibus & Iudaeis resurrectionis fides predicanda monstratur. Sequitur: Et illi ex numerum ceteris, nec illis crediderunt. Quod Marcus dicit: Nunc ceteris, nec illis crediderunt. cum Lucas dicat, quod iam inde loquebantur vere resurrexisse Dominum, & Simoni apparuisse, quid intelligendum est, nisi aliquos ibi fuisse qui nolent credere? THEO. Non enim de vndecim Apostolis hoc dicit, sed de quibusdam alijs quos caeteros nominat. HIERONY. Mystice autem intelligitur, quod fides hic laborat agens actum vitam, illic contemplatiua securata visione regnat. Hic per speculum contuetur imaginem, illic facie ad faciem videbimus veritatem.

Lib. 3. c. 25.